

ARCTIC CONTAMINANTS
ACTION PROGRAM

ARKTALAŠ GUOVLLU EAMIÁLBMOGIID BÁZAHUSMEANNUDEAPMI

acap.arctic-council.org

@ACAP_Arctic

Čoahkkáigeassu

Eamiálbmotservodagat Arktalaš guovllus leat dávjá mánja diimmu eret teknihkalaš veahkis ja stuorra bázahusásahusain, ja váralaš bázahusat leat ain vearrámus biras- ja dearvvašvuodaváttisvuodát. Dan botta go Ovtastuvvon nášuvnnaid jođihii Arktalaš Ráđi, the Arctic Contaminants Action Program, ACAP, ja dan čehppodatjoavku, the Indigenous Peoples' Contaminants Action Program (IPCAP), leat veahkeheame eamiálbmotservodagaid juogadit iežaset vásáhusaid ovddidit ja duohtandahkat beaktilis bázahusmeannudanstrategiijaid. Historjjálaš oktavuodáin vuodul servodagaid gaskkas Beringčoalmmis ACAP doalai bargobáji ja čohkkehii čehpiid ja eamiálbmotojovkkuid guovllus juogadit buoremus doaimmaid got dállođu-, servodat- ja váralaš bázahusmeannudeami dahkko, ja nannet almmolaš searvama ja čađahit ohcandoaimma servodagas.

Duogáš: Manin bázahusmeannudeapmi lea dehálaš

Jus beaktilit bargagoahtá bázahusmeannudemiin de sáhtá njeaidit njuolga olbmogilláma mirkkuin go boaldá ribaid, sáhtá veahkehit njeaidit nuoskkideami biebm- ja čáhcegálduin, sáhtá veahkehit guhkidit vurkenávdnasiid eallima jus dolvo daid ruovttoluotta guorus fievrirdanvuojániiguin, ja sáhtá njeaidit čorgengoluid. Bázahusmeannudeapmái ii gávdno “okta-vuohki-heive-buohkaide”, mii dahká ahte lea oalle buorre servodagaide ja berošteddjiide oahppat ovddidit servodatprofiillaid ja –plánaid bázahusmeannudeapmái, ja geavahit bistevaš vuogi servodatdoaimmaide.

Oahppa

Bargobáji ságastallamat gávdne mánja beaktilis bázahusmeannudanvugiid gáiddus Ártkalaš guovlluide, ja dasa gullui oasseguvlulaš bázahusstrategiijat ja ruovttoluottafievrrideapmi. Oasseváldit juogadedje dieđuid beaktilis servodatvieruin, plánemiin ja geavtlaš rávvagiid ja návccaid mat gusket sihkkaris gieđahallama ja bordima váralaš bázahusain ja beaktilis bálkestanvuogit. Referánsaneavvu daid gáldomateriálain boahtá gávdnat ACAP ruovttosiiddus:
acap.arctic-council.org

Váldokonseaptat gávnnavuvvon dán ságastallamis siskkildii oahpahusa eamiálbmot-servodatovddasteddjiide Alaskas ja Ruoššas vai bargagohtá bastevaš báikkálaš váralaš bázahus- ja vurkendoaimmain, go geavaha bastevaš vuogi doaimmaide dego: báikkálaš kapasitehtahukseimii, vurkemii, huksehusaide ja ruovttoluottafievrrideapmái, geavahit sihkkaris bargovugiid bargiidsuodjái, váralaš ávnnasgieđahallamii, dárkkisteamit sajiin, ja hehttehusteknikkat movttiidahttit duohta doaimmaid ja bohtosiid.

Eamiálbmotčeahpit, birasovddasvástidead-djit ja servodatjođiheaddjit movttiidahttet servodagaid váldit čuovvovaš lávkkiid:

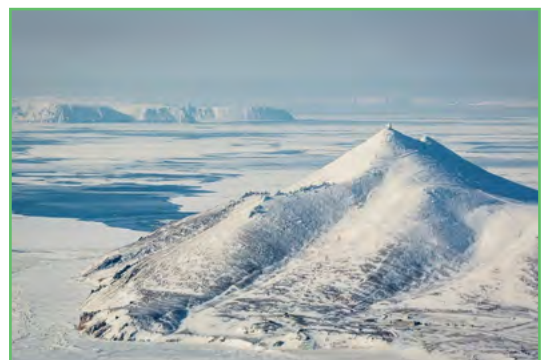
- Oahpahit servodatjođihemiid, servodatángeruššiid ja báikkálaš jođiheddjiid;
- Vuoruhit birasáššiid servodagas;
- Ráhkadit strategijaid got čoavdá váttisvuodaid;
- Ovddidit báikkálaš plánema bázahusmeannudeapmái;
- Doaimmahit dán oktasaš ovddasvástádu-sa nu ahte movttiidahtta rievdadeaddji vieruid ja doaimmaid oahpahus- ja ohcandaibmareaidduid bokte;
- Oassálastit doaimbaguimmiiguin ja iskkat divatkehtes struktuvrraid;
- Ásahit čoagginvuogádagaid;
- Čálmustahttit lihkestuvvan doaimmaid servodatođasmahttimiin vel eanet dihtomielašvuhtii; ja
- Movttiidahttit joatkašuhtti servodatstivrema mávssolaš riggodagain.

Bázahusat čoggon ja fatnasiiguin fievrriduvvon Nulatos, Alaskas (2015)

Bázahusčorgen Little Diomedes, Alaskas. Little Diomede lea leamaš lihkestuvvan riddu- ja bázahusčorgenrahčamuš doaimmalaš servodatberošteami ja plánema bokte, ja vel veahkki turisttain mat leat guossin.

Little Diomede Sullo

OKTAVUOHTA

Arctic Indigenous Community Waste Workshop
U.S. EPA prošeaktajođiheaddji
Katherine Buckley
buckley.katherine@epa.gov

Oppalaš gažaldagat ACAPa birra
U.S. ACAP oktavuodaolmmoš
Hodayah Finman
finman.hodayah@epa.gov